JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
CARL OTTO LENZ
16 päivänä helmikuuta 1995 *

A — Johdanto

1. Kreikan teollisuus-, energia- ja teknologia-asiainministeriö teki 11.7.1991 sopimuksen kuuden kreikkalaisen sidetarviketuottajan kanssa. Tässä "puitesopimuksessa" sovittiin siitä, että sen liitteessä A esitetyt sairaalat tilaavat määrätynlaiset sidetarvikkeet yksinomaan näiltä sopimuksessa mainituilta tuottajilta. Nämä kuusi tuottajaa sitoutuivat puolestaan valmistamaan tuotteet ja toimittamaan ne kyseisille sairaaloille (puitesopimuksen 1 artikla). Siltä varalta että myöhemmin perustettaisiin uusia sairaaloita tai jos puitesopimuksen soveltamisalaan tulisi muita uusia yksiköitä, sopimuksessa määrätään, että myös näiden sairaaloiden ja yksiköiden on hankittava kyseiset tuotteet yksinomaan mainituilta kuudelta tuottajalta (puitesopimuksen 8 artikla).

2. Puitesopimusta oli määrä soveltaa kolme vuotta sen voimaantulosta. Sopimuksen voimaantulon ehtona oli, että Kreikan teollisuus-, energia- ja teknologia-asiainministeriö hyväksyy sen; puitesopimus hyväksyttiin 19.7.1991 ministeriön asetuksella. Lisäksi oli sovittu puitesopimuksen voimassaoloajan pidentämismahdollisuudesta yhdellä tai kahdella vuodella (puitesopimuksen 14 artikla).

3. Komissio pyysi 9.9.1991 päivätyllä kirjeellään Kreikan hallitusta selvittämään tämän sopimuksen tekomenettelyn yhteensopivuuden julkisia tavaranhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 21 päivänä joulukuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 77/62/ETY [1] määräyksiin.

4. Tämän kirjeen jäätyä vaille vastausta komissio aloitti EY:n perustamissopimuksen 169 artiklassa säädetyn menettelyn kirjeellään 14.11.1991 antamalla Kreikan hallitukselle tilaisuuden esittää asiasta huomautuksensa. Tässä kirjeessään komissio selvitti, että direktiiviä 77/62 voitiin soveltaa Kreikan hallituksen tekemään puitesopimukseen, josta olisi sen vuoksi pitänyt julkaista ilmoitus *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*. On riidatonta, että tällaista ilmoitusta ei ole julkaistu.

* Alkuperäinen kieli: saksa.

1 — EYVL 1977 L 13, s. 1.

5. Kreikan hallitus kiisti nämä väitteet. Sen vuoksi komissio antoi asiasta 21.9.1992 perustellun lausunnon, jossa se kannassaan pysyen vastasi Kreikan hallituksen vastaväitteisiin.

6. Kreikan hallitus myönsi sen jälkeen kirjeessään 10.12.1992 komission olevan oikeassa direktiivin 77/62 sovellettavuudesta. Se vetosi kuitenkin siihen, että riitautetulla sopimuksella ei ollut haitallista vaikutusta yhteisön kilpailutilanteeseen ja että sopimuksen yksipuolinen irtisanominen aiheuttaisi suuria vaikeuksia erityisesti tuottajien Kreikan hallitukselle esittämien vahingonkorvausvaatimusten vuoksi. Sitä paitsi Kreikan viranomaiset olivat jo alkaneet komission suositusten noudattamisen. Puitesopimuksesta oli sen vuoksi poistettu määräys, jonka mukaan sidetarvikkeiden tuotannossa sai käyttääainoastaan kreikkalaisia esituotteita. Niin ikään Kreikan hallitus ilmoitti aikomuksestaan olla käyttämättä puitesopimuksessa varattua mahdollisuutta jatkaa sopimuksen voimassaoloa kolmen vuoden jälkeen.

7. Sen jälkeen kun komissio oli ilmoittanut, että sen mielestä tapahtunutta perustamissopimuksen rikkomista ei näillä toimenpiteillä vielä ollut oikaistu, Kreikan hallitus toimitti sille 13.2.1993 vielä uuden kirjeen. Tässä kirjeessä selvitettiin vielä kerran jo kirjeessä 10.12.1992 esitetyt toimenpiteet, jotka Kreikan hallitus oli jo toteuttanut tai aikoi toteuttaa. Sen lisäksi todettiin, että Kreikan hallitus oli ilmoittanut puitesopimuksen osapuolille harkitsevansa puitesopimuksen irtisanomista ennen sen voimassaoloajan päättymistä. Tältä osin Kreikan hallitus ilmoitti aikovansa ennen vuoden 1993 päättymistä laatia sidetarvikkeiden toimittamisesta kaikkia yhteisön oikeuden määräyksiä vastaavan ilmoituksen.

8. Koska Kreikan hallitus ei toteuttanut ilmoittamiaan aikeita, komissio saattoi asian yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi nostamalla kanteen EY:n perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla. Siinä kantaja vaatii,

1) sen toteamista, että Helleenien tasavalta on toiminut vastoin direktiivin 77/62/ETY määräyksiä, koska se ei ole julkaissut asiaa koskevaa ilmoitusta *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* tehdessään kuuden kreikkalaisen tekstiilitehtaan kanssa puitesopimuksen tiettyjen sidetarvikkeiden yksinoikeudella toimittamisesta sairaaloiden ja Kreikan armeijan käyttöön ja että

2) Helleenien tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

9. Helleenien tasavalta katsoo, että kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi, mutta esittää myös kanneperusteita koskevat vastaväitteensä. Vastaaja vaatii siten, että kanne jätetään tutkimatta ja että komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

B — Kannanotot

Tutkittavaksi ottaminen

10. Valittajan mielestä kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi kahdesta syystä. Ensinnäkin valittaja katsoo, että se on jo vastauksessaan komission perusteltuun lausuntoon myöntänyt väitetyt EY:n perustamissopimuksesta johtuvien velvoitteiden rikkomisen. Se on tässä vastauskirjeessään selvittänyt, että puitesopimuksen voimassaoloa ei jatkettaisi enää sovitun kolmen vuoden jälkeen ja että vastedes yhteisön oikeuden määräyksiä noudatettaisiin. Valittajan mielestä kanteen nostaminen asiassa on tämän mahdollisuuden väärinkäyttämistä ja vastoin jäsenvaltioiden yhdenvertaisen kohtelun periaatetta. Helleenien tasavalta vetoaa tältä osin komission menettelyyn perustamissopimuksen rikkomista koskeneessa asiassa Italiaa vastaan [2]. Siinä komissio piti riittävänä kirjallista ilmoitusta yhteisön oikeuden määräysten noudattamisesta vastedes.

Toiseksi valittaja katsoo, että kannetta ei voida tutkia sen vuoksi, että komissio aloitti asian selvittämisen vasta siinä vaiheessa, kun riitautettua sopimusta oltiin jo toteuttamassa. Julkisia tavaranhankintoja ja rakennusurakoita koskeviin sopimuksiin liittyvien muutoksenhakumenettelyjen soveltamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 21 päivänä joulukuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/665/ETY [3] 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti komission on jo ennen sopimuksen tekemistä käynnistettävä menettely, jos se havaitsee, että on tapahtunut julkisia hankintoja koskevien yhteisön säännösten vastainen virheellinen menettely.

11. Viimeksi mainittu Kreikan hallituksen perustelu on ilman muuta kumottava. Jos komissio ei vie läpi menettelyä yhteisön oikeuden julkisia hankintoja koskevien määräysten rikkomisen vuoksi niin nopeasti kuin tapauksen olosuhteiden perusteella voitaisiin ennakoida, sillä voi olla merkitystä ratkaistaessa komission perustamissopimusmääräysten rikkomista koskevassa menettelyssä pyytämää tilapäistä määräystä. [4] Perustamissopimuksen rikkomista koskevan kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytysten puuttumisen takia tällä ei sen sijaan ole merkitystä. Komissio on lisäksi painottanut yhteisöjen tuomioistuimelle, että se on jo

2 — Asia 199/85, komissio v. Italian tasavalta, tuomio 10.3.1987 (Kok. 1987, s. 1039).

3 — EYVL L 395, s. 33.

4 — Vrt. asia C-87/94 R, komissio v. Belgian kuningaskunta, tuomio 22.4.1994 (Kok. 1994, s. I-1395, erityisesti 42 kohta).

9.9.1991 — eli ennen kuin kaksi kuukautta oli kulunut puitesopimuksen voimaantulosta — ilmoittanut Kreikan hallitukselle asiaa koskevat epäilynsä.

12. Direktiivin 89/665 3 artiklan 1 kohdan perusteella komissiolla on mahdollisuus jo "ennen sopimuksen tekemistä" aloittaa kyseisessä artiklassa säädetty menettely, jos se on havainnut selvän ja ilmeisen julkisia hankintoja koskevan yhteisön säännösten vastaisen virheellisen menettelyn. Kyse on siten ennalta ehkäisevästä valtuutuksesta. Kuten komissio on yhteisöjen tuomioistuimelle todennut, ei tämä voi muuttaa millään tavalla komissiolle EY:n perustamissopimuksen 169 artiklan perusteella kuuluvia valtuuksia. Yhteisöjen tuomioistuimen Alankomaita vastaan nostetun perustamissopimuksen rikkomista koskevasta komission kanteesta 24.1.1995 antamassa tuomiossa [5] vahvistetaan tämä periaate. Tuomiossa todetaan: "Tätä direktiiviä 89/665 koskevassa erityismenettelyssä kyse on poikkeuksellisesta toimenpiteestä, joka ei voi muuttaa tai korvata komissiolle perustamissopimuksen 169 artiklan perusteella kuuluvia valtuuksia." [6]

13. Nyt käsiteltävässä asiassa tämä on ilman muuta epäolennainen kysymys. Jos komission olisi käynnistettävä menettely "ennen sopimuksen tekemistä", edellyttäisi tämä tietoa sopimuksesta jo ennen sen tekemistä. Vastaaja ei kuitenkaan ole väittänyt (ja vielä vähemmän osoittanut), että komissio olisi tiennyt puitesopimuksesta aiemmin kuin 19.7.1991.

14. Myöskään valittajan ensimmäiseksi esittämä perustelu siitä, miksi kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi, ei vakuuta minua. Helleenien tasavalta vetoaa siihen, että se on myöntänyt ja oikaissut väitetyn perustamissopimuksen rikkomisen. Tällainen toteamus on jo sen vuoksi yllättävä, että valittaja tässä oikeudenkäynnissä toisaalla on asettanut komission nostaman kanteen kyseenalaiseksi ja kiistää rikkoneensa perustamissopimusta. Vaikka ei kiinnitettäisikään huomiota tähän epäjohdonmukaisuuteen, Helleenien tasavallan perustelu ei ole muutoinkaan pitävä. Tämä perustelu nojautuu nimittäin olennaisilta osiltaan siihen, että valittaja on kirjallisesti ilmoittanut komissiolle noudattavansa vastedes (eli puitesopimuksen voimassaolon päätyttyä) asiaa koskevia yhteisön oikeuden määräyksiä. Toisin sanoen Kreikan hallitus katsoo oikaisseensa väitetyn perustamissopimuksen rikkomisen vakuuttamalla olevansa vastedes rikkomatta perustamissopimusta.

15. Ei voitane asettaa kyseenalaiseksi sitä, että tällaista kantaa ei voida hyväksyä. Muutoinhan jäsenvaltioille tarjoutuisi yksinkertainen ja vaivaton keino välttää perustamissopimuksen rikkomista koskevat 169 artiklaan perustuvat kanteet. Nyt käsiteltävä asia olisi tästä hyvä esimerkki. Kuten jo mainittiin, tehtiin riitautettu puitesopimus heinäkuussa 1991 kolmeksi vuodeksi. Kirjeessään 10.12.1992 — eli ajankohtana, jolloin ei vielä puoletkaan puitesopimuksen voimassaoloajasta ollut kulunut — Kreikan hallitus ilmoitti harkitsevansa sitä, että puitesopimuksen voimassaoloa ei pidennettäisi. Kirjeessään 13.2.1993 Kreikan hallitus ilmoitti

5 — Asia C-359/93 (Kok. 1995, s. I-157).
6 — Ks. alaviite 5, 13 kohta.

pitävänsä mahdollisena puitesopimuksen irtisanomista vielä ennen sen voimassaoloajan päättymistä. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, kuten kanteesta annetussa vastineessa todetaan. Kreikan hallitus ei ole myöskään tuonut esiin mitään sellaisia seikkoja, joista voitaisiin tehdä se johtopäätös, että sille olisi ollut mahdotonta päättää ennenaikaisesti puitesopimuksen voimassaolo. Yleinen ja määrien osalta tarkentamaton viittaus kyseisten tuottajien Kreikan valtiolle esittämiin mahdollisiin vahingonkorvausvaatimuksiin ei ole tällainen seikka. Pelkällä ilmoituksella yhteisön oikeuden määräysten noudattamisesta vastedes ei voida oikaista tapahtunutta perustamissopimuksen rikkomista.

16. Toisin kuin Kreikan hallitus katsoo, Italiaa vastaan käydystä perustamissopimuksen rikkomista koskevasta oikeudenkäynnistä ja siinä asiassa yhteisöjen tuomioistuimen 10.3.1987 antamasta tuomiosta [7] ei voida tehdä vastakkaisia päätelmiä. Italiaa vastaan käydyssä oikeudenkäynnissä oli kyse Milanon kaupungin rakennuttamasta kiinteiden jätteiden uudelleenlajittelulaitoksesta, missä julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta annetun direktiivin 71/305/ETY määräyksiä ei ollut noudatettu. Tässä oikeudenkäynnissä komissio puuttui perustellussa lausunnossaan perustamissopimuksen rikkomiseen ja vaati Italiaa toteuttamaan "tarpeelliset toimenpiteet". Lausunnossa esitettiin lisäksi, että tarpeellisena toimenpiteenä voitaisiin pitää Milanon kaupungin puolesta annettavaa kirjallista selitystä siitä, että se noudattaa vastedes kaikkia direktiivin 71/305 määräyksiä.

17. Helleenien tasavallan vetoaminen komission menettelyyn edellä selostetussa asiassa on kahdella tavalla harhaanjohtava. Ensiksikin on huomattava, että *vaikka* Milanon kaupungin pormestari antoi kyseisen kirjallisen selityksen, komissio nosti silti asiassa yhteisöjen tuomioistuimessa perustamissopimuksen rikkomista koskevan kanteen, jonka yhteisöjen tuomioistuin myös otti tutkittavakseen. Yhteisöjen tuomioistuin viittasi tuomion tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä koskevassa osassaan siihen, etteivät Italian viranomaiset olleet toteuttaneet lainkaan "käytännön toimenpiteitä" pannakseen tosiasiallisesti täytäntöön mainitun selityksen [8]. Lisäksi on merkityksellistä, että mainitun oikeustapauksen lähtökohta oli täysin erilainen kuin nyt käsiteltävässä olevassa tapauksessa. Komission perustellusta lausunnosta ilmenee, että kyseiset rakennustyöt olivat jo lähestulkoon valmiita ja että asiaa koskevien sopimusten toimeenpanoa ei sen vuoksi voitu enää keskeyttää tai päättää [9]. Tätä taustaa vasten selittyy se, miksi komissio tässä tapauksessa oli halukas tyytymään vakuutukseen velvoitteiden noudattamisesta vastedes. Nyt käsiteltävässä asiassa Kreikan hallituksella oli komission perustellun lausunnon saadessaan vielä hyvät mahdollisuudet päättää perustamissopimuksen vastainen menettely — ainakin puitesopimuksen jäljellä olevan voimassaoloajan osalta — koska puitesopimuksen voimassaolo ei tänä ajankohtana ollut läheskään vielä päättynyt.

18. Kanteesta antamassaan vastineessa Kreikan hallitus vetoaa lisäksi siihen, että

7 — Ks. alaviite 2.

8 — Ks. alaviite 2, 8 kohta.

9 — Ks. julkisasiamiehen ratkaisuehdotus asiassa 199/85 (Kok. 1987, s. 1047, s. 1049, 8 kohta).

komission asiaan puuttumisen vuoksi yksi puitesopimuksen määräys poistettiin. Kuten jo olen maininnut, kyse oli määräyksestä, jonka perusteella kyseisten sidetarvikkeiden tuotannossa oli käytettävä yksinomaan kreikkalaisia esituotteita. Tämä määräyksen poistaminen oli varmastikin oikeansuuntainen toimenpide. Komission väittämän perustamissopimuksen vastaisen menettelyn oikaisuun ei tämä muutos kuitenkaan riitä, jäihän voimaan sopimuksen olennainen osa eli kyseisten sairaaloiden ja muiden yksiköiden velvollisuus hankkia tarvikkeet yksinomaan sopimuksessa mainituilta kuudelta tuottajalta.

19. On huomattava, että tutkittavaksi ottamista koskevien edellytysten osalta vailla merkitystä on se, että perustellussa lausunnossaan (ja myös kanteessaan) komissio asettaa kyseenalaiseksi "sairaaloiden ja armeijan" yksinomaisen hankintavelvollisuuden, kun sen selvityspyyntökirjeessä 14.11.1991 puhe on ainoastaan "sairaaloista". Kuten Kreikan hallituksen edustaja suullisessa käsittelyssä yhteisöjen tuomioistuimessa ilmoitti, sovellettiin tätä yksinomaista hankintavelvollisuutta alusta alkaen myös armeijan sairaaloihin. Sen vuoksi komission selvityspyyntökirjeessään käyttämä muotoilu vastaa sisällöltään myös kannehakemuksessa käytettyä muotoilua. Mielestäni tämä on riittävää tutkittavaksi ottamisen edellytysten kannalta [10]. Myöskään Kreikan hallitus ei ole tehnyt tästä asiasta väitettä.

10 — Vrt. myös asia 274/83, komissio v. Italian tasavalta, tuomio 28.3.1985 (Kok. 1985, s. 1077), jonka perusteella tällaiselle vaatimuskirjeelle ei voida asettaa "mitään näin tiukkoja vaatimuksia", joita sovelletaan perusteltuun lausuntoon, 21 kohta.

Perustelut

20. Direktiiviä 77/62 on sen antamisen jälkeen useaan kertaa muutettu [11] ja se on lopulta täysin uudistettu julkisia tavaranhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 14 päivänä kesäkuuta 1993 annetulla neuvoston direktiivillä 93/36/ETY [12]. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen vastaista menettelyä on arvioitava sen tilanteen perusteella, joka vallitsi perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä [13]. Nyt käsiteltävänä olevan tapauksen osalta on sen vuoksi tarkasteltava vuoden 1992 päättyessä vallinnutta asiantilaa ja silloin voimassa olleita oikeudellisia määräyksiä. Tällöin sovellettavat määräykset ilmenevät 22 päivänä maaliskuuta 1988 annetusta neuvoston direktiivistä 88/295/ETY [14]. Komissio on kanteessaan vedonnut direktiivin määräyksiin sellaisina kuin ne olivat alkuperäisessä muodossaan. Tämä ei kuitenkaan ole ongelmallista, koska sittemmin tehdyt muutokset eivät ole asian kannalta olennaisia. Käsittelen seuraavassa kuitenkin vuoden 1992 päättyessä voimassa olleita määräyksiä.

11 — Viimeksi julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 18 päivänä kesäkuuta 1992 annettu neuvoston direktiivi 92/50/ETY, EYVL L 209, s. 1.

12 — EYVL L 199, s. 1.

13 — Asia C-200/88, komissio v. Helleenien tasavalta, tuomio 27.11.1990 (Kok. 1990, s. I-4229, 13 kohta).

14 — Julkisia tavaranhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta annetun direktiivin 77/62/ETY muuttamisesta ja direktiivin 80/767/ETY tiettyjen säännösten kumoamisesta 22.3.1988 annettu neuvoston direktiivi 88/295/ETY (EYVL L 127, s. 1). Vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja teletoiminnan alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelystä 17 päivänä syyskuuta 1990 annetulla neuvoston direktiivillä 90/531/ETY, (EYVL L 297, s. 1) tehdyt myöhemmät muutokset direktiiviin 77/62 ovat nyt käsiteltävän asian kannalta vailla merkitystä.

21. Direktiivin 77/62 9 artiklan 2 kohdan mukaan julkisten hankintaviranomaisten, jotka haluavat tehdä tavaranhankintasopimuksen, on julkistettava tämä aikeensa sitä koskevassa ilmoituksessa. Tätä velvoitetta sovelletaan 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaisesti — toisin kuin seuraavassa luetelmakohdassa mainittujen hankintasopimusten osalta, joilla tässä tapauksessa ei ole merkitystä — ainoastaan niihin julkisia tavarahankintoja koskeviin sopimuksiin, joiden ennakoitu arvo on vähintään 200 000 ecua. Direktiivin 1 artiklan a alakohdan mukaisesti "julkisia tavarahankintoja koskevilla sopimuksilla" tarkoitetaan yrityksen ja jonkun 1 artiklan b alakohdassa tarkoitetun hankintaviranomaisen välillä tehtyä "rahallista vastiketta vastaan tehtyjä kirjallisia sopimuksia ... joiden tarkoituksena on tuotteiden osto, leasing-toiminta, vuokraus tai osamaksulla hankkiminen osto-optioin tai ilman niitä".

22. Komissio on vedonnut siihen, että sekä Kreikan teollisuus-, energia- ja teknologia-asiainministeriötä että riitautetussa sopimuksessa mainittuja sairaaloita ja muita yksiköitä on pidettävä direktiivin tarkoittamina "julkisina hankintaviranomaisina". Tämä on mielestäni ilmeisestikin oikea tulkinta, eikä Kreikan hallitus ole tätä seikkaa riitauttanutkaan. Se on kuitenkin katsonut, että puitesopimukseen ei voida soveltaa direktiivin määräyksiä, koska puitesopimuksessa on esitetty ainoastaan "perusta", johon nojautuen on tosin tehty useita hankintasopimuksia, mutta joiden hankinta-arvo ei kuitenkaan yksittäistapauksessa ole ylittänyt 200 000:ta ecua.

23. Kreikan hallitus katsoo, että kyseisten sairaaloiden ja muiden yksiköiden hankintasopimuksia olisi tarkasteltava yksitellen. Kun yhdenkään tällaisen yksittäisen sopimuksen arvo ei ylitä 200 000:ta ecua, ei direktiiviä voitaisi laisinkaan soveltaa. Tähän näkemykseen liittyy mahdollisesti vielä se kysymys, onko riitautettu puitesopimus ylipäätänsä direktiivin tarkoittama "hankintasopimus". Riitauttiko Kreikan hallitus komission kanteen myös tältä osin, ei ollut sen edustajien yhteisöjen tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä esittämän perusteella yksiselitteisesti pääteltävissä. Käsittelen sen vuoksi kaiken varalta lyhyesti myös tätä kysymystä.

24. Ensiksi mainittu peruste ei mielestäni ole pitävä. Tekemällä puitesopimuksen Kreikan hallitus (tai sopimuksen tehnyt ministeriö) on itse koonnut yhteen yksittäiset hankintasopimukset. Tästä seuraa silloin johdonmukaisesti myös se, että hankinta-arvon määrittämisen perusta on tämä kokonaisuus — eikä yksittäinen toimitus. Tätä tukee myös komission perustelu siitä, että muutoinhan tarjoutuisi mahdollisuus kiertää direktiivin 77/62 määräyksiä. On riidatonta, että laskemalla yhteen näiden kaikkien puitesopimuksen perusteella tehtyjen hankintasopimusten arvo ylitetään 200 000 ecun kynnysarvo.

25. Merkityksellinen voi myös olla kysymys siitä, onko puitesopimus ylipäätänsä direktii-

vissä tarkoitettu "hankintasopimus". Edellytetäänhän puitesopimuksessa asetetun perustan lisäksi kyseisten sairaaloiden ja muiden yksiköiden tekevän vielä erikseen yksittäisiä hankintasopimuksia. "Vastikekin" on maksettava vasta tämän yksittäisen hankintasopimuksen perusteella. Nämä ovat kuitenkin lähinnä teoreettisia perusteluja. Sopimuksen kaikki olennaiset osat — kuten erityisesti yksinomainen hankintavelvoite ja hankintahinnan määrittäminen — on jo määrätty tässä puitesopimuksessa, joten yksittäisessä hankintasopimuksessa sovitaan lähinnä enää toimitettavien tuotteiden määrästä. Tämän vuoksi ei tulkittaessa direktiivin määräyksiä niiden tarkoituksen perusteella ole ilmeisestikään epäilystä siitä, etteikö myös tällaista puitesopimusta olisi pidettävä direktiivin tarkoittamana hankintasopimuksena [15]. Vastakkainen tulkinta johtaisi tosin siihen, että nyt käsiteltävä kanne olisi hylättävä (koska direktiiviä 77/62 ei ole rikottu). Puitesopimusta olisi tällöin kuitenkin varmastikin pidettävä 30 artiklan tarkoittamana tuonnin määrällisenä rajoituksena, koska toisista jäsenvaltioista olevia tarjoajia estetään toimittamasta tuotteitaan tietyille kreikkalaisille käyttäjille.

26. Kreikan hallitus on lisäksi vedonnut siihen, että se ei ole tehnyt nyt käsiteltävässä asiassa direktiivin 9 artiklassa tarkoitettua ilmoitusta, koska yksikään toisista jäsenvaltioista oleva tuottaja ei ole osoittanut kiinnostusta tällaisten toimitussopimusten tekemiseen. Direktiivissä edellytetty ilmoitus olisi sen vuoksi ainoastaan muodollisuus vailla sisältöä. Tällainen perustelu on selvästi torjuttava. On ilmeisestikin otaksuttavissa, että Kreikan hallituksen selostama tilanne johtuu juuri siitä, että muiden jäsenvaltioiden tuottajilla ei ole ollut tietoa kyseisistä mahdollisuuksista.

27. Kreikan hallitus on lopuksi vielä esittänyt, että sen ei ole tarvinnut tässä asiassa tehdä ilmoitusta direktiivin 6 artiklan [16] poikkeusmääräyksen vuoksi. Siinä tarkoitetaan tapauksia, joissa "teknisistä tai taiteellisista taikka yksinoikeuden suojelemiseen liittyvistä syistä ainoastaan tietty tavarantoimittaja voi valmistaa tai toimittaa hankittavan tavaran". Kreikan hallituksen edustaja ei yhteisöjen tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä kyennyt kuitenkaan selvittämään, miten tätä määräystä voitaisiin soveltaa nyt käsiteltävässä asiassa, joka koskee sidetarvikkeiden toimittamista. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on äskettäin (ja juuri direktiivin 77/62 määräyksistä) todennut, todistustaakka on sillä, joka haluaa vedota tällaiseen poikkeusmääräykseen [17]. Kreikan hallituksen suullisessa käsittelyssä esittämä väite, että kysei-

15 — Vrt. myös vastaava näkemys, jota komissio edustaa käsikirjassaan tavaranhankinnasta yhteisössä (EYVL 1987 C 358, s. 1 ja 16).

16 — Helleenien tasavalta vetoaa tässä direktiivin 6 artiklan 1 kohdan b alakohtaan. Siinä muodossa kuin direktiiviä sovelletaan tähän asiaan, vastaava säännös on 6 artiklan 4 kohdan c alakohdassa.

17 — Asia C-328/92, komissio v. Espanja, tuomio 3.5.1994 (Kok. 1994, s. I-1569, 16 kohta).

siä sidetarvikkeita pystyisivät toimittamaan ainoastaan nämä kuusi kreikkalaista toimittajaa, on — siihen katsomatta, että Kreikan hallituksen edustaja ei yhteisöjen tuomioistuimen esittämästä kysymyksestä kyennyt antamaan mitään selvitystä asiasta — vailla merkitystä, koska direktiivissä ei tältä osin ole poikkeusmääräystä.

C — Ratkaisuehdotus

28. Näillä perusteilla ehdotan, että komission kanne hyväksytään ja että Helleenien tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.